

підвищує вихід розмножувального матеріалу. Збільшення концентрації 6-БАП 0,3% призвело до істотного зниження даних показників, а підвищення до 0,5% не сприяло росту рослин. Після висаджування касетної розсади у відкритий ґрунт ріст рослин на перших етапах був повільним, а в міру їхнього пристосування до умов вирощування пришвидшувався. Через 30 днів після висаджування біометричні показники рослин вищими були за вирощування їх з додаванням до поживного середовища 6-БАП 0,2. Аналогічна тенденція відмічена і через 60 днів після висаджування розсади у відкритий ґрунт. Дослідження засвідчили, що більшу врожайність досліджуваних сортів та вищі якісні показники

продукції забезпечило вирощування експлантів на середовищі Murasige-Scuga+6-БАП 0,2%.

Встановлено, що застосування живильного середовища Murasige-Scuga+6-БАП 0,2% сприяло кращому росту розсади, збільшенню кількості листків та висоти рослини, що істотно підвищує вихід розмножувального матеріалу. Доведено, що для підвищення урожайності селери коренеплідної сортів Аніта та Цілитель доцільним є вирощування рослин-регенерантів на живильному середовищі Murasige-Scuga+6-БАП 0,2%. Це дозволяє додатково отримати 3,6–3,7 т/га товарної продукції з діаметром коренеплідів 7,7–7,9 см, їх висотою – 6,9 см, індексом форми 1,1–1,2 та з високою якістю.

УДК 633.11:631.53.4:631.55(477.4)

Кириленко В. В.¹, доктор с.-г. наук, головний науковий співробітник лабораторії селекції озимої пшениці

Лось Р. М.¹, аспірант

Гуменюк О. В.¹, кандидат с.-г. наук, завідувач лабораторії селекції озимої пшениці

Судденко Ю. М.¹, кандидат с.-г. наук, в. о. старшого наукового співробітника лабораторії селекції озимої пшениці

Дубовик Н. С.², кандидат с.-г. наук, асистент кафедри генетики, селекції і насінництва с.-г. культур

¹Миронівський інститут пшениці імені В.М. Ремесла НААН України

²Білоцерківський національний аграрний університет МОН України

e-mail: verakurulenko@ukr.net

ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ СЕРЕДНЬОДОБОВОЇ ТЕМПЕРАТУРИ ТА СУМИ ОПАДІВ В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Одними із головних чинників довкілля, що суттєво впливають на ріст і розвиток рослин пшениці озимої, є температура повітря та вологозабезпеченість. З метою виявлення тенденцій динаміки метеорологічних показників проведений аналіз погодних умов за 2018–2021 рр. та їх порівняння з середньобаторічними даними (за 30 останніх років) (дані метеостанції Миронівка, що розташована на території Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла НААН.). Для статистичного аналізу використали коефіцієнт суттєвості відхилень фактичних даних середньодобової температури та суми опадів від середньобаторічних (Каленська С. М., 2018; Кириленко В. В., 2016).

Розрахунки коефіцієнтів суттєвості відхилень середніх добових температур дали змогу встановити, що умови близькі до звичайних відмічали у вересні, листопаді – січні, квітні, травні та липні 2018/19 вегетаційного року, що становило 58,3 % від загалу. Подібними умовами характеризували серпень – листопад, квітень, травень та липень 2019/20 р. (58,3 %); серпень, листопад, січень – липень 2020/21 р. (75 %). Умови, які сильно відрізнялися від середніх багаторічних виявлено у серпні, жовт-

ні, лютому та березні 2018/19 р. (33,3 %); березні та червні 2019/20 р. (16,7 %); вересні, жовтні та грудні 2020/21 р. (25,0 %). Умови наближені до рідкісних встановлено у червні 2018/19 р. (8,4 %); грудні – лютому 2020/21 р. (25,0 %). Проаналізувавши коефіцієнти суттєвості відхилень суми опадів виявили, що умови близькі до звичайних (значна нестача опадів) зафіксували у серпні, жовтні, листопаді, лютому – липні 2018/19 р. (75,0 %); серпні – січні, березні, квітні, червні та липні 2019/20 р. (83,3 %); серпні – грудні та березні 2020/21 р. (50,0 %). Умови, які сильно відрізнялися (помірна посуха) від середніх багаторічних норм відмічено лише у лютому та квітні 2020/21 р. (16,7 %). Умови наближені до рідкісних (значна кількість опадів) визначено у грудні, січні та травні 2018/19 р. (25,0 %); лютому та квітні 2019/20 р. (16,7 %); січні, травні – липні 2020/21 р. (33,3 %). Такі варіювання згубно впливають на рослини пшениці не тільки внаслідок дії абіотичних та агротехнічних чинників, а й активізації еволюційних захисних процесів у середовищі фітопатогенів, ентомофагів та бур'янів, що спеціалізуються на пшениці та завдають збитків.